НАРОДНИ БРОЈ 17.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка нарочито за шире народне кругове уређени могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Приповедане“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налазе се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 66. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 28. АПРИЛА 1895. ГОДИНА XXX.

НАТАЛИЈА.

Кад ове редове пишемо у велико нам се приближује српска краљица-мати Наталија, да сутра у петак стигне у српску престоницу.

Многе је промене овде очекују, а и од њеног доласка очекују се многе промене.

Србија је земља изненађења, за коју нема немогућности, и по вестима, које нам оданде стижу, већ не ће овде бити каплар-Николе и његове владе, већ ће Наталију дочекати нова влада, која ће бити или чисто радикална или прелазна: полурадикална, а има изгледа, да ће у том дочеку учествовати и они, који су до сада невино трунули у тамницама под обедом велеиздаје, јер се држи, да ће се свечаност дочека увеличати амнестијом краљевом за осуђене радикале у злогласној Чебинчевој парници.

Зао дух и унесрећитељ Србије, Милан Обреновић, стругнуо је као окорели грешник и преступник за времена из земље и лута по свету, у часу кад Наталија ступа на српску земљу.

У Београду се спремају сви без разлике, да највеличанственије дочекају Наталију, њеном се доласку приписује велики значај, њу поздрављају многе наде и очекивања, и то чини да су многа и многа српска срца набујала од радости, те живо куцају при повратку и дочеку Наталијином.

Многима изгледа, као да је кроз густе и тешке облаке у место мује од једном пробило жарко сунце својим сјајним зрацима, да се разведрило небо и озарило српски свет, тиме, што су упропаститељи Србије устукнули и у мрак се повукли, а на владу се приближују људи, који уживају потпуно поверење народно, и што се повратила мати данашњега краља Србије, који је стојао под утецајем злог духа свога оца, а сада га замењује добар дух матере му.

Ми високо ценимо краљицу-матер Наталију као узор-жену, па ипак не можемо да делимо радост, којом је у Београду дочекују. Не делимо ту радост, што немамо вере, да ће њен повратак за увек уклонити сметње, које су се испречиле између народа и владајуће династије, и које су Србију за небројени низ година у назад бациле.

Онај зао дух, којег нису могли ни устав, ни сви закони, ни задата поштена реч, ни краљевска заклетва, да отклоне од Србије, тај се неће за навек ни сада оканути Србије, то не ће моћи ни Наталија да учини.

Горким и тешким и дуготрајним искуством показало се, да за живота Милана Обреновића, нема на свету никаквих срестава ни јемства, која би отклонила од Србије и од владајуће династије опасност коначне пропасти.

Ово није само наше мишљење, слободно можемо рећи, да овако мисле сви Срби, ма где их било.

Радикали, који сада опет добијају кормило српске државе у своје руке, жртвовали су у своје време за љубав опстанка Србије, обесноме Милану матер краљицу Наталију, њима је добро и Србије и династије лебдело пред очима, кад су пристали на захтев Миланов, да реше и одлазак Наталијин из земље, ако желе да се и он уклони — и онда је Наталија учинила највећу погрешку свога живота, што није схватила важност тог корака, што није уважила народну вољу, већ се бацила у наручја народних злотвора, и место да је својевољно отишла из земље, она је изазвала пркос и насилно отклоњење.

Ми смо је онда од срца жалили, што је помутила оно високо мишлење, које смо донде имали, и то и сада чини, да не можемо, да делимо радост којом је дочекују, нарочито када помислимо, како и кад се враћа.

Она не долази на позив скупштине коју је народ изабрао, те према томе није ни дочекала моменат, да је онако исто народ позове натраг, како ју је умолио, да у интересу земље и круне напусти земљу.

Њу у томе доста горком уверењу, тек врло мало може да ублажи помисао, да је над Миланом потпуну победу одржала, јер онај Милан, који је довео у тај положај праву народну скупштину да уклони Наталију, тај исти Милан морао је да погази закон и да употреби највеће насиље, да измајсторише скупштину, која ће опет позвати Наталију.

Ма како да ће сјајан бити садањи дочек Наталијин, он би много величанственији, много усрднији био, да ју је слободно изабрана скупштина својевољно и радосно позвала и дочекала.

Радикали, који су мислили, да ће отклоњење Наталијино ујемчити отклоњење Милановог злог духа, морали су, на жалост, да се увере, да су били у горкој обмани, када су рачунали на обвезу поштене речи Миланове и на његово поштовање закона, који му спречаваху улазак у земљу, — учинили су највећу погрешку, када њихова влада није тим законима достојну силу и важност извојевала, те насилно препречила улазак Миланов у Србију.

Ето, у томе леже обмане и погрешке и Наталије и радикала, који несумњиво представљају цео народ у Србији.

И сад ће се опет наћи заједно радикали и Наталија!

Да ли ће се користити стеченим горким искуством, да ли ће извући по Србију корисне закључке, да ли ће увидети своје погрешке и заблуде??

После свега чуда, што је до сада свет дочекао у Србији, свако српско срце мора задрхтати од помисли, да ће се сад радикали упрећи у државне таљиге, да их извуку из глиба, у који су их Милан са својим сукривцима дубоко заглибили, те ће, кад српски свет мало одахне, опет из небуха доћи онај пустолов, и једним ударом уништити све тековине и уклонити и Наталију и све оне који уживају народно поверење, и Србију опет изложити блиској пропасти.

Ето таком зебњом дочекујемо повратак Наталијин и радикалну владавину, те за то нам је радост помућена.

Навикнути смо, да се под садашњим Обреновићима све на зло искреће, за то нам је нестала и свака нада, и све нам црно изгледа.

Ми би били најсретнији, ако би нам слутње неиспуњене остале. §§.

Нови Сад, 27. априла.

Потпуно понижење Банфија. Из кризе која је постигла Банфијев кабинет изаћи ће Банфи потпуно понижен. Калноки је био са папиним весником Аљијардијем и предао му ону преписку, коју је он са Банфијем у овој ствари водио. Ради оних израза којима је Калноки осудио рад Аљијардијев рекао је Калноки, да је тако шта морао учинити, пошто му је Банфи изнео пут Аљијардијев као да заиста има у њему повреде самосталности Угарске. Сада му је пак жао што је то учинио — рече Калноки — пошто се уверио, да у раду Аљијардијеву није било довољно узрока за онакав поступак. На крају рече још Калноки Аљијардију, да он као министар спољашњих послова неће чинити у овој ствари никакве кораке у Риму. На ово је Аљијарди рекао, да се он оваковим одговором задовољава и да је тиме овај сукоб између Рима и Калнокија потпуно изравнан. На другом месту већ смо рекли да је Калноки од краља добио задовољштину, сада видимо да је добио и од Аљијардија и тако може он сматрати себе очишћеним, све се скрхало на Банфија. Под оваким стањем ствари Банфи мора одступити, јер или је он са свим крив, или су на њега све бацили. Било једно било друго, за њега нема више места у столици министра-председника Угарске.

Политички преглед.

Банфи и Калноки.

Папин весник, који је пропутовао кроз Угарску на сам позив Калнокија и Банфија, изазвао је велику буру, која ће се свакако свршити падом Банфијевим и одступањем министра спољних послова Калнокија. У овај мах криза је застала, али слободно можемо рећи, да се она свршила моралним падом Банфија, а победом Калнокија. Банфи је оптужио папиног весника Аљијардија, да се, путујући по Угарској мешао у унутрашње ствари Угарске, а то ли за то, што је Банфи ми-

---

ПОДЛИСТАК.

НЕКОЈИ НАРОДНИ ОБИЧАЈИ.

из горње Славоније.

Ђурђев-дански обичаји.

На Ђурђев-дан, пре него је сунце огрануло, мушко и женско се умије у лађаној водици, наките се младом копривом, па коме коприва до сунца увене, тај ће, држе у тој години умрети.

Негде то чине и на велики петак.

У очи Ђурђева зарежу девојке винову лозу, подметну какав тањирић, па соком, који преко ноћи накапа, до сунца наквасе косу, да им порасте бујна као винова лоза.

Деца се до сунца гола по јечму ваљају, да их грозница не хвата, а росом се умивају, да буду млада као роса

Ако ко болује од падавице, тада један момак од његове родбине, у очи Ђурђев-дана пређе преко воде текућице, ископа тамо млад храст, танко му дебло уздуж расколи тако, да крошња и корен цео остане. На Ђурђев-дан се болесник до сунца трипут кроз расцеп провуче, сам га однесе на ону страну воде, где је ископан, тамо га остави и необазирући се побегне кући. И тако га, кажу, остави падавица.

А негде то раде и овако:

Момак, који је у роду с болесником, узме стоњак, који је о Божићу на трпези био, оде до ниве, да како пријe сунца, која је засејана пшеницом, а са свију страна ограђена. Ту свуче своје одело, огрне се оним стоњаком, обиђе око све ниве, па онда преко ниве уздуж и попреко (у накрст). Кад је то свршио, обуче се, а кад дође кући, исциједи воду из стоњака у какву посудицу, па том водом, када падавица болесника спопане, напоје га, и више се болест, веле, повратити не ће.

Со, што је још од Божића остала, а свих божићних дана на столу била, даје се рогатој марви, а свињама у напоју крв од печенице, да све буде здраво и да те године какова напаст на марву не дође.

У очи Ђурђева господари обилазе усеве па на ћошковима њива ударе у земљу крстове од лескових младица, да допрмице не могу одузети житу род.

У очи Ђурђева жене по међама наберу трава, у јутро их посоле божићном соли, па то дају кравама, да више млека дају.

На Ђурђев-дан до сунчана исхода, иду жене на јарак, собом понесу карлицу и чинију, јарак зајазе, па прелевају воду: себи крављачом, говорећи: оволико мене, а којој хоће млеко одузети, чинијом, говорећи: оволико тој и тој (каже име, коју мисли). Кад је то обавила поклопи чинију, па каже: толики њен сир био, па онда карлицу поклопи и каже: а оволики мој био.

Кад је и то обавила, набере суха наплавка, понесе кући, па под котао, у коме млеко вари, на ватру метне, да јој тога лета краве имају млека, као да га вода наплавила. Кад млеко узаврe, разлију га у карлице, под њих метну врећу и кору растову, да буде на млеку скоруп дебео као врећа и кора растова.

Ноћи пред Ђурђев-даном пазе добро на краве, јер да допренице те ноћи с рога крави откине чељуску, све би јој млеко одузела.

Народ држи, ако те ноћи допрнице с чијих капијских ступаца отешу цепанице, па у ватри сагоре, да кравама, које на та врата пређу, пресуши млеко. За то један од момака, који је понајсигурнији, спава код авлијских врата.

Ако девојке или жене кога волу, а тај за њих не мари, већ друге бегенише, па да га себи превуку а од друге одврате, онда две и две иду до сунца на језеро, реку или поточић. Собом понесу грабље. Сад једна граби по језеру и привлачи себи, а друга ју пита: Шта привлачиш, секо, друго или како ју већ зове. Она одговара: Привлачим тога и тога (или дотичног мушкарца). Онда тура од себе грабљама по води. Друга ју пита: Шта то тураш? Она одговара: Турам тога и тога од те и те. Тако триред. То исто сада друга ради, а она прва ју пита

Већ неколико дана пре Ђурђева договоре се момци, који ће с којим зеленјака носити. Ако је село велико, онда се разделе на више оделака, а ако је мање, онда оплету два зеленјака.

У очи Ђурђева два друга, који ће скупа ићи, пре но што сунце почине, оду у шуму и тамо изаберу букву, која је најлепшим листом окићена, скрешу гранчице и оплету зеленјак. Тада га целу ноћ чувају, да им не би ко украо, што би била велика срамота.

У јутро рано, још ни не мисли свитати један од момака завуче се у зеленјак, а његов друг котарицу преко руке, па хајде селом од куће до куће.

Кад уђу у чију авлију, онај у лисњаку повиче:

Добро јутро, газда и газдарице, па стресајући се говори:

„Изиђите, цуре,
Ево вашег Ђуре,
На зелену коњу
У бијелу двору.
Дошо Ђуро с гаја,
Да му дате јаја,
Дошо Ђуро с планине,
Да му дате сланине,
Ђуро се стреса
Да му дате меса,
Ђуро вама свира,
Да му дате сира
Ђуро вам поскакује,
Да му дате ракије.

Док то говори и стреса се, лете деца око њега и кидају гранчице, па их кад се лан посеје, забадају на слогове, да им бујно нарасте.

Кад је Ђуро огпевао своју песму, донесе господар ракије, а газдарица сланине, сира и јаја.

Кад се два Ђурђа, што обично бива на сред села сретну, сваки са себе скида зеленјак, ту га оставе, па онда деле дарове.

Прибележио Јово.

слио, да је Аљијарди храбрио католике у борби против црквених реформа; дакле и опет црквене реформе! Немајући дипломатска такта, он је написао писмо министру Калнокију и рекао, да се Аљијарди меша у унутрашње ствари Угарске и искао одмах од Калнокија, да против тога протестује, а он у сабору безобзирно нападне на Аљардија. Због тога се он и Калноки посвадише и криза наступи. Калноки одмах даде краљу оставку, но то не уради Банфи: он је тражио да га краљ освети. Но шта би? Краљ не прими оставку Калнокијеву, него у одговору своме рече, да има у Калнокију потпуно поверење и да не прима његову оставку. Калноки је дакле добио сјајну задовољштину. А шта је с Банфијем? Њему је краљ дозволио, да прочита у сабору своју преписку са Калнокијем, из које ни мање ни више не излази, но да су обојица крива, само што за Банфија још излази да је и невешт, незналица! Јадни Банфи, и то му је све! Калноки се истина подобро обрукао у овој ствари, да је тешко мислити, е ће он моћи дуго водити политику монархије, али је он бар себи прибавио неке задовољштине, но Банфи, који је може бити мање крив он је, погрђен од Калнокија, вратио се из Беча без икакве задовољштине. То је за њега грозан моралан пад, који се може нешто мало загладити једино одступањем. Банфијеви су дани заједно са Калнокијевим избројани, но мудри Калноки је умео свој пад улепшати, а Банфи ће пасти јадно и жалосно, као нико до сад.

Мир међу Кином и Јапаном.

Изгледа да ће Русија бити потпуно задовољена, јер Јапан је изјавио да ће пристати на заједничка захтевања Русије, Француске и Немачке не ће тражити, да му Кина уступи земљишта, али за то иште већу новчану одштету. Пристаништа Порт-Артур и полуострва Лиао-Тунг одрекао се већ Јапан, те тако попуштањем Јапана изгледа да неће доћи до озбиљних сукоба између њега и Русије. Јапан је свакако промерио снагу своју и Русијину те види, да је боље бити с мањим задовољан, него тражити нова белаја.

Србија.

Скупштина у Србији завршила се, свој рад не урадивши ништа. Једино што је урадила то је, да је краљ прочитао своју престолну беседу а скупштина на њу одговорила. Главно што је хтела да учини: да коначно упропасти Србију оним страшним зајмом није учинила, јер је скупштина зајам одбила. Усљед тога оставила су два највећа зла оставила Србију: Милан је отишао у Италију, а министар финансија злогласни Вукашин Петровић дао је оставку. Шта ће сада бити? Никола Христић тражи новог министра финансија, али не може да га нађе; скупштина се разишла не свршив ништа. Без министра и без рада Србија не може остати; даклем ће доћи до неких промена. Но какве ће те промене бити то је још тајна. Изгледа да ће бити врло великих обрта у Србији, а горња штампа непрестанце прориче радикалну владу. Србији је доста промена, свака од њих убија углед и државе и краља јој, за то нека добро пази и Александар шта чини јер је промена доста, а и они који буду дошли на владу, нека не теже само за влашћу, него нека добро промисле куд сваки корак води. У последњој својој седници скупштина је донела ипак зло Србији, велико зло, које јој може донети великих несрећа а то је укидање слободе штампе, као што се види из овог извештаја са скупштине: Скупштина је одобрила апанажу краљу Милану у суми од 360.000 динара у злату годишње, од дана кад краљ потпише указ. Изабрано 30 народних и 10 владиних посланика да дочекају и предаду краљици једну скупштинску адресу. — Закон о штампи примљен са знатним изменама. Кауција 5000 дин. у новцу на име уредниково, а заступник уредника полаже засебну кауцију. Сви политички и сатирични листови полажу кауцију. Кауција не пропада после треће казне. Новине ће се подносити на цензуру као и сад. Сутра се скупштина затвара.

ДОПИСИ.

Краљевци. Први мај је готово сваком мио и радостан дан, те ево и ове године поред силног јада и невоље, које наш народ сустигоше, доносимо са радошћу милу и сваке похвале достојну славу. У Краљевци румском котару одржаће чланови политичке краљевачке општине и Руме, у славу и на понос самих себе и слављеника узор старине Пере Станојевића, бележника, благајника и начелника горе поменуте општине, педесетогодишњицу његовог верног, савесног и неуморног службовања.

Честита старина рођен је 1827. у Лежимиру, школу је учио у Митровици, Варадину и математику опет у Митровици. Гроф Одескалки обећао му је припомоћ од 300 ф. годишње, разуме се због узоритог владања и трудољубивог учења, али то старина није могао примити, јер га мајски избор српског војводе Шупљицка и патријарха Рајачића, са одушевљењем однесоше у Срем. Карловце, где и остаде да по светој дужности брани народно право и домовину. У јесен 1848. год. положи заклетву при тробојници црвеној, плавој, белој свечано и ратно обележје српског народа, и буде Опачићу, Варадинској добровољачкој трупи додељен, тако названом ауфгеботс баталијону. Из Варадина оде са баталионом у Вуковар па Винковце, Осек најпосле у Даљ, где баш лицем на Сретеније постане наредником. Одавде преко Сурдука, Петрова Села, Шова, Кулпина, Футога, Бегеча дође у Сомбор па опет у Срем. Карловце под команду мајора Милекића и Пере Биге, док се 7. септембра Варадин предаде.

1850. године дође у Италију, где је у свим знаменитијим местима био, као Венецији, Падуи, Фонту и т. д. Ломбардију прође целу, а 1857. г. буде додељен војничком катастеру у Брод. 1858. г. био је одпуштен из војске због болести, и буде ради опоравке оправљен у купку Мехадију, а уједно као надзорник и инштруктор кадета Каменичке школе који онда у Мехадији беху. После, због тешког слуха напусти војничку службу, и био је у Врднику и Иригу бележнички помоћник, а 1860. буде у данашњој својој општини за бележника изабрат. Више пута био је неправедно суспендован, а то због свог карактерног рада. Неки лакомислени војни чиновници подло оклеветаше га, те му међ осталима беху моћни гониоци и Бах, судац Младеновић и под жупан Будисављевић, али ти поглавити и пресветли немогоше узорним карактеру, савесном раденику ништа и никако паудити, јер увек правда и поштено држање узор човека победише, где се и дан данашњи у звању здрав и раден налази.

Многи чиновник треба да себи за узор овог човека узме, те да ради свој посао савесно, хлеб себи поштеним радом заслужи, нек поштује државу али и народност своју, па онда нек га гоне титулаши кад год им се прохте, али закон и народ увек су уз њега, као и уз нашег дичног старину, чему је најбољи доказ то, да је ево већ 35 година у једној истој општини. За отмицом и себичлуком није никад тежио, јер код њега беше увек девиза све за правду и домовину. Камо наше лепе среће да су сви чиновници тако савесни као овај наш 50-годишњи неуморни раденик.

Породичан му је живот примеран јер је скопчан слогом, а и благословом. Од више деце остаде му један син Паја, који ће бити достојни син свога бабајка, јер већ сад је одлучан. Са штедњом и пажњом стекао је старина леп иметак.

Одборници, скупштинари, пријатељи и поштоватељи сложише се, те из поштовања закључише да својој радости, поред свију материјалних незгода, даду и видљива знака, те је за недељу после подне заказано веселе, право народно веселе, а у вече банкет са песмом и свирком.

Дај боже среће и другим општинама и чиновницима, да се могу и сваким узорима подичити и развеселити.

Ми кличемо још једном: одржи боже још годинама узор човека и поштењака чиновника, за срећу овог света. За своја примерна дела и радове и онако одличија не доби и не понесе, али за то сјајом ведрог чела и чисте савести поноси себе и нас. У то поносно име живео! 2×2=4.

Вести из народа.

— Пишу нам из **Митровице**: „Познато вам је већ, да се у овоме месту пре четири месеца основало „Српско занатлијско удружење“ са циљу: а) помоћ у болести и смрти; б) пенсија (мировина) породици умрлога члана и в) приређивачке задруге (само напомена у правилима).

Нећу вам овом приликом говорити о овим правилима, да ли су и у колико су остварљива, јер ми је намера, да вам пошљем у кратким потезима извештај са прве забаве овога удружења, која је синоћ одржана у просторијама српске читаонице

Дворница српске читаонице, била је тако украшена, да је пријатно изненадила свакога, а нарочито странца. Сви зидови били су украшени са извапредно лепим српским тканинама, пиротским ћилимима, разним рукотворинама Српкиња и српских занатлија, сликама у потпуно српском духу, као што је слика српског цара Душана силног са његовом свитом, српскога цара Лазара са свитом, како Обилић убија турског цара Мурата у сред његове ордије, сликом војводе Мирка и т. д. Очи гледалаца летеле су само с једног предмета на други разматрајући пажљиво сваку ситницу.

На забави било је света тако много, да су све просторије, па и башта, биле дупком пуне. Интелигенција је била сва ту, од трговаца и занатлија ваљда није нико изостао. Српкиње су се такође одазвале у врло великом броју. Хрвати су свечано осуствовали. Разних прихода пало је на каси преко 500 фор.

Вредно је овде напоменути још и то, да је на овој забави било доста велики број и гостију са стране: Карловаца, Руме и т. д.

Распоред забаве, изведен је на потпуно задовољство, те приређивачи заслужују сваку похвалу. Мислимо да тема, која је изнета у поздраву није била најзгоднија за поздрав на забавама. Говорник је за тему узео објашњење друштвених правила. На оваковим забавама мислимо да би боља била каква забавна тема из живота онога дела људи, који ту забаву приређују, као што је н. пр. Јан. М. Веселиновић поздравио посетиоце занат. забаве у Шапцу, читајући им своју приповетку: „Залогај хлеба“ из живота занатлија.

Гуслар нас је очарао са својом песмом и лепим гласом, само се мора уочити, да он мало вештачки изводи српске народне јуначке песме, не баш сасма онако, како пева народ у Србији, Црној Гори и Херцеговини. Ну ипак је он певао тако лепо, да је изазиван био, да понова пева зашта је добио и признање, пруживши му једна српкиња венац од стране српских занатлија у знак благодарности своје. Одушевљење је на овој забави било неописано. Нико се ваљда до после пола ноћи није удалио са забаве, а велики их је број дочекало свануће.

Тврткo.

— Пишу нам из Краљеваца: Пријатељски позив. На свечану прославу педесето годишњег службовања врле старине Пере Станојевића начелника краљевачке политичке општине, овим се путем позивају сви искрени и из старина пријатељи за недељу 30. априла т. г. у гостиони код „Домобранца“ у Краљевци, у 3 сата по подне на забаву народних игара, а у 7 сати у вече на вечеру у славу слављеника. Ток славе пратиће свирка и песма. За подмиру трошкова око приређивања за вечеру плаћа се од особе 1.50 новчића.

Народна привреда.

ХРАНА ПОСКУПЉАВА.

„Цариградски Гласник“ пише: Једна вест из Одесе, која је пре три дана приспела, гласи, да је необична живост завладала на тамошњем житном тргу и да су цене почеле нагло скакати. У два дана само је брашно поскупило за 20 копјека.

Ових дана и овде је било знатних промена у ценама свију жита, а нарочито пшенице. Примера ради наводимо, да је лебу, коме је до недеље била цена 35 пара ока, сада један грош ока. Дакле разлика за 12%; а према томе можемо закључити, да је и пшеница поскупила за 7—8%.

И кад се латимо та потражимо узроке томе преобрту, наћи ћемо их доста; а поглавити узроци биће на сваки начин оне силне поплаве, које су у последње време биле по јужној Мађарској, по свој Румунији и у северозападној Русији. Поплаве су биле такве, да су упропастиле сва засејана поља.

Ове области и државе, које поменусмо, сматрају се за јевропске житнице. Зна се, да су поречја Дона и Дњепра најплодније области, у погледу пољопривреде, у Русији. Исто тако се зна да је пољопривреда најглавнији извор богатства у Румунији и доњој Мађарској. Једна неродна година и оне већ рамљу и с тешком је муком претуре. Али ова, у већим деловима, коначна пропаст на сваки начин је унесрећила становништво поплављених крајева. Ми их из човечанске дужности сажаљевамо.

Те несреће од поплава дале су повода, да се процени исход идуће жетве и, слествено, нађемо је отприлике, да ће бити знатнога мањка у количини. То је дало повода, да притежаоци већих количина затегну цене. На западним трговима настала је живља тражња; трговински агенти су се обратили изворним трговима и то је дало повода да на овима почну и скакати цене.

Нема спора да је ово врло важна појава, јер по унутрашњости има доста нагомилане хране од прошле, па и од претпрошле жетве.

Све што би могли препоручити нашим житарима, то је да смотрено испуштају из руку своје количине хране, да се не би поновио случај, који је био пре 15 година, кад се навалило с извозом толико, да није било претекло хране за исхрану становништва.

ВИНОГРАДАРСТВО.

Пероноспора.

Пероноспора се јавља на влажном и топлом времену; људи од науке увардали су, да пероноспорине клице клијају, кад је 20—25° С, а поред тога ако је влажно време. Приметило се, да у једном истом винограду неки део лозе страда, а лоза под воћкама остала је недирнута. Виногради у доњама и они, што су заклоњени од источног ветра сувог, већма страдају, него они, што су на отвореном простору. После топлих киша с пролећа и у лето, јавља се она на листу ловином, а хладне кише у пролеће и суво лето не дају јој да отме маха.

Чим се пероноспора појавила код нас у Јевропи, људи су покушавали, да је сузбију; покушавано је разним средствима а највише кречом, па понегде је и испадало за руком, но то ће по свој прилици бити, да пероноспора није имала повољних услова за развијање, а безавлени и неки људи домишљани одмах удри у бубањ, како су они изнашли сигуран лек против пероноспоре. Није чудо, то се дешавало, па и данас дешава код некаквих вајних лекова против филоксере, У прво доба је потрошено много креча и мастила, многа је лоза обељена а пероноспора је остала онде, где је и била. Талијани су били врло издашни у трошењу креча, а у неким крајевима и данас не одступају од тог начина лечења, ма да је данас већ изнађен сигуран лек.

Прави и сигуран изнашли су Французи, па и то случајно. Ево како је то било. У Бургунду виноградари натапају своје тачке у води, у којој је растопљена плава галица (очни камен); то чине с тога, да им тачке дуже трају. Виноградари, који имају винограде поред јавних путева и пролаза прскали су и пре пероноспоре тим раствором и чокот, да им не би крали грожђе; кад је грозд умузман плавим каменом, мање је примамљив. Кад је пероноспора почела да затире винограде, па и оне у Бургунду, људи су увардали, да пероноспора не иде на оне чокотове, што су попрскани плавим каменом или ако је само тачка добро натопљена тим раствором.

Тај изналазак одмах се распрострьо на све стране, виноградари дахнуше душом и за мало, па се на све стране већ знало, да је плави камен сигуран лек против пероноспоре. Да богме да су у разним крајевима на разне начине и састављали лек тај, у коме је главни део плави камен, но највише заслуга на томе пољу стекао је професор Милардет из Бордоа, ма да је и он случајно дошао до праве истине. Па кад сам већ почео мало опширније, да и то приповедим.

Исти г. Милардет човек је од науке, труди се да пронађе праву истину, па је покушавао, да на вештачки начин негује пероноспору, и кад је вештачки однегује, кад јој буде пратио у стопу сваки њен појав у животу, онда ће моћи да нађе и лек. Покушавао је он и покушавао, али није му могло да испадне за руком, и најпосле му испадне за руком тај покушај, али тек онда, кад је за покушај увео воду из бунара, у ком нема ни трага бакарне соли. У заводу, где је он професор, бунар је на шмрк, а цев је у шмрка бакрена, и за то није могао да вештачки одгаји клице пероноспорине. И дотле се већ знало, да је бакрена со (плави камен) сигуран лек против те напасти, али се није знало, да и најмањи делићи те соли, тако рећи само нанешен раствор, убијају клице пероноспорине. Кад се то чуло, тек онда се могао препоручивати прави лек, а дотле се немилице трошио плави камен, који је тако исто опак за лист, кад се непосредно само њиме попрска, као и пероноспора, јер и плави камен оштети лист. Милардет је дакле дошао испитивањем дотле, да лозу треба попрскати леком пре, него што се пероноспора и појави, пре него што ветар донесе њезине клице на лист и ту их залепи. Клице пероноспорине треба на листу да затеку свога копца, а тај је раствор плавога камена. Ако је клица њезина ушла у лист, онда *је већ* касно; до душе може се постићи *то*, да се спречи даље ширење болести, *но* пероноспора је већ ту и многи ће можда и неверовати плавоме камену, јер бива, да клице падну на лист, виноградар био мало лењ, па није за времена попрскао лозу, него кад је доспео, но пероноспора се опет појавила, јер клицама треба неколико дана, да избију на површину, дакле да се могу видети пеге слободним оком на листу. С тога се треба пожурити и на време прскати лозу, касније ће бити труд узалудан.

Као што рекох, у први мах трошен је немилице плави камен, узимало се по 4 килограма на 100 литри воде, те су многи виногради страдали од лека, као што би страдали и нелечени. Плави камен и сувише је жестока со, те гдегод падне по листу, прогору она места, и лоза остане без листа као и од пероноспоре. Људи су онда почели узимати све блажи и блажи раствор плавога камена, и данас узимају $^1/_4$ па чак и $^1/_5$ килограма на 100 литара воде. Па и така маленa количина плавога камена оштети винов лист.

Можда неко не ће добро разумети, с тога понављам још једанпут, ово прво ле-

чење било је само плавим каменом, без икаква додатка, с тога је и страдавао лист. Данас су врло ретки виноградари, који лече своје винограде чистим раствором плавога камена.

Сам плави камен није подесан ни за то, што га лако спере киша с листа и онда дај опет прскај и троши новац.

Данас се место чистог плавог камена узима смеса од плавог камена и креча. Тај је лек познат на све стране и највише се троши, па и они лекови, што се по новинама препоручују, садрже у себи то исто, а ако не, не ваљају. Те лекове је дино препоручују: звучно име и скупоћа. Ко има повише новаца, нека купује азурине и већ не знам како се зову ти равни лекови, а ко је пак рад, да му пероноспора не сатре виноград, нека се послужи плавим каменом и обичним кречом.

Вешти људи су увардали, да плави камен сатире пероноспору, а још вештији људи дошли су до тога, да је плави камен и сувише јак, кад се употреби сам, те професор Милардет први препоручи виноградарима, да се окану чистога раствора, него да додаду креча. Креч сатре ону љуту киселину у плавом камену, у науци се то каже, да је креч неутрализује, у раствору дакле остане само бакар, јер плави је камен со, која је постала од бакра. Из покушаја Милардетових видело се, да пероноспорине клице убија и она вода, у којој се налазе тек трагови од бакра, т. ј. од оне бакрене цеви у бунару, о којој сам горе рекао.

Кад се таковом смесом попрска лист винов, не остану на листу прогорела места, а не спере је с листа ни јача киша, бар не са целога, који је већ са свим развијен.

Као што се не сме узимати много плавога камена, тако се не сме узети много ни креча, многи креч угуши ону малену количину плавога камена, управо бакра, киша лакше опере с листа и онда је опет узалудан труд.

Ево како се најзгодније прави тај лек.

Узми чистог плавог камена, данас је доста јефтин, раствори 2 килограма у 100 литри воде и кад се сав камен растворио, додаји угашена креча толико, докле год та течност црвену лакмусову хартију плаво боји, чим лакмусова црвена хартија остаје црвена, доста је креча. Ово важи за људе, који знају, шта је лакмусова хартија, а за оне, који не знају шта је то, нека дотле долевају креча, док она течност над кречом, кад се сталожи, буде чиста, дакле никако плава. Овај други начин траје мало дуже, али је тако исто сигуран, као и са лакмусовом хартијом. Лакмусова хартија добива се у лекарници.

Да би још разумљивије било састављање тога лека, ево још простијег начина: на сваки килограм плавога камена, треба узети три килограма загашена креча. Креч мора бити добар и не сме у њему бити грудвица; треба га дакле процедити.

Ова се смеса прави кад се први пут прска виноград, од прилике око нашег 1. маја, а за друго прскање може се узети само 1 килограм камена (највише 1½) на 100 литри воде.

Први пут се виноград прска, као што рекох, око 1. маја или бољи речено, пре цветања. После четир недеље треба прскати други пут, јер дотле се већ појавило много новога листа, који није могао бити попрскан. На 4—5 недеља иза другог прскања, може се попрскати и трећи пут, али том приликом може се узети још блажи раствор, доста је ½ килограма камена на 100 литри воде.

Има их, који прскају свој виноград и четир пута, то до душе није сувише, али није баш ни преко потребно, особито кад тај посао буде обавезан за свакога.

Да богме, да ће уредан виноградар морати у неким годинама и више пута прскати, јер кад се јако окиша, лако се спере лек са листа, а у кишновитим годинама и хоће да овлада пероноспора.

Нека се нико не страши плавога камена, не ће шкодити ни грожђу ни вину, шта више, у горњим крајевима, где се лишће даје стоци, ни њој не шкоди, ма да непосредно прогута сваки лист. Људи су испитивали и пронашли су, да оно, што остане на листу и на ластару није више отров за живе створове осим пероноспоре.

Још једну само да рекнем о справи за прскање.

У новинама се препоручују многе штрцаљке, даду им лепа имена и за лепо име иштту да се добро плати. А ево шта се тражи од добре штрцаљке: да добро расипа течност, да је од доброга градива, дакле да је не нагриза јако бакрени раствор, и најпосле, да се може лако опрати, јер нема у свакоме селу бравара и људи, који су вешти. Не сме дакле штрцаљка бити састављена из стотину делова, па кад упусти један, онда цела справа не може да ради. У школском винограду у Сан Микеле рекоше ми, да је најподеснија она, што је склопио Верморел.

После прскања треба штрцаљку добро испрати у хладној води, а још боље је, кад се сва расклопи и комади оставе, да постоје у води, да се све спере с ње.

Горе сам већ рекао, да многи по огласима нуде азурин и друге лекове, но још један пут велим, да су ти сви лекови само с једне стране добра роба, што пуне џепове дотичним произвођачима, а ни један није тако добар, као овај, што сам описао.

J. Марић.

ЈЕКТИКА КОД ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА.

I. Јектика (сува болест) је једна од врло опасних, неизлечивих заразних болести, која се појављује не само код говеди, но и код других животиња, а преноси се од једне врсте животиња на другу или од животиње на човека, или од човека на животињу. Јектика се по најчешће појављује код говеда, а нарочито код крава (и то увек више код старијих но код млађих), за тим код свиња (нарочито код млађих), па код кокошију, ређе код коња, а најређе код оваца, кова, пса и мачака.

Пре но што ћемо отпочети описивање ове болести, држимо да неће бити згорег, да напоменемо, да она није нова код животиња и човека, но да је још у давна времена била позната старим Египћанима, Јеврејима, Римљанима и Грцима. О самој сточној јектици из старијих времена немомо описа, али судећи по старим јеврејским прописима о прегледу меса, које су вршили њихови шахтери, може с пуним правом закључити, да је ова болест и код стоке била добро позната, усљед чега су јеврејски законодавци још тада забрањивали употребу меса од јектичавих животиња.

Узрок овој болести је, као и код других заразних болести једна гљивица, која се голим оком видети не може, но само увеличавајућим стаклом (микроспоком). Ову гљивицу пронашао је чувени професор хигијене на берлиској медицинарској школи Роберт Кох, и назвао је bacillus tuberkulosis. И раније је било познато лекарима да је узрок овој болести нека паразитна бољчица, али ни један од њих није ју могао овако испитати, као што ју је он из гнојавих оболелих делова јектичавих људи и животиња, издвојио и однеговао, па са њом и друге животиње пелцовао, које су такође оболеле од ове болести, са чиме је доказао: да је та гљивица и узрок ове болести. Кад ова гљивица, која се налази у ваздуху, доспе у тело кроз органе за дисање, она произведе у тим органима запаљење, од кога се по тим органима образују мали ћирићи, који се загноје и распадају се. Сем ваздуха ова гљивица може доспети у тело помоћу млека, меса болесних јектичавих животиња, кад се за храну човека или животиње употребе, а тако исто кад се избацаји било животињски или људски, као н. пр. гној, шлајм, пљувачка итд. не униште, и разним начином дођу у додир са храном животињском или човеком.

Знаци по којима се ова болест може познати различни су према томе: како су и који делови тела оболели. У почетку појава ове болести не може да се примети, јер она се врло лагано развија, тако да грозница која наступи у првим данима оболења остане и непримећена, пошто животиња изгледа весела. Доцније примети се у опште, да животиња из дана у дан све већма мршави, и како има још бољу вољу на храну, но што је раније имала; кожа изгуби своју еластичност, длака се накострешши и изгуби своју сјајност, и тек после неколико недеља или месеца покажу се знаци поремећења у органима за варење, наступа малокрвност, слабост, малаксалост и потпуна изнемоглост. А према органима који су оболели примећавају се још и ови знаци:

Код плућне јектике од које чешће говеда, а ређе свиње и коњи побољавају примети се одмах као први знак кашљање, које је преко дана ређе и слабије, а ујутру, особито кад се шталска врата отворе, те у шталу уђе свеж и хладан ваздух чешће и јаче, а тако исто и после пића хладне воде или нечисте и хрђаве хране. Кашаљ је у почеку сув и кратак и потмуо, доцније пак наступи јачи и дужи кашаљ са малим избацањем шлајма или изливом слинавог слуза из носа. Кад је пак болест у своме јеку наступи јаки и често пута грчевити кашаљ тако, да прети опасност животињи од угушивање, и у таком стању болести, провали се у плућима какво јектичаво гнојаво огњиште, које је услед јектике постало, те кроз нос и уста потече садржина тог јектичавог огњишта или каверне, која је лепљива, врло хрђавог задаја (мириса), слузава, гнојава, густа, грудваста, сираста и врло непријатног мириса. Дисање је отежано и убрзано, и са напредовањем болести бива све теже и убрзаније. При притиску грудног коша, а нарочито између ребара животиња осећа болове. Животиње оболеле гледају да узму извесан положај да би себи олакшале, да што више ваздуха удишу. Коњи готово никако не лежу, или лежу са подвијеним предњим ногама. Свиње седе много са исправљеним предњим делом тела. Пред смрт обично појави се пролив, животиња изгуби вољу на храну, говеда обично престану да преживљу, а код свиња поред пролива појави се и бљување.

Код јектике органа за плођење сви органи било мушких било женских оболевају од јектике и овакви су знаци: код материце примећава се излив у коме се могу наћи гљивице јектике. Животиње јектичаве могу се обременити, али побацују врло често.

Код крава јектика вимена бива понајчешће, и то у почетку оболе само једна или друга задња половина а доцније оболе и предња половина вимена. Виме оболело набрекне и отврде, и животиња не осећа бол. Млеко је у почетку обично, затим постане водено и танко, напослетку се са свим пресуши у оболелом делу. У млеко оболелих јектичавих животиња, па ма их виме и не оболело од јектике могу се увеличавајућим стаклетом (микроскопом) наћи гљивице јектике.

Код јектике варећих органа, а особито код црева појављује се час затвор час пролив, а на послетку пролив, који је течан зелено-бео, и често пута са крвљу помешан, тако да изгледа, да животиња има колику. Код туберкулозе црева, животиње обично омршаве, а свиње поред тога још и повраћају.

Јектика може се пронаћи и у очима и то: код говечета и свиње, а и у средњем уву код свиња.

Има јектике и код кичмене мождине.

Од костију понајвише оболевају од јектике ребра и кичмени обртњи, који се усљед запаљења загноје и у распадање пређу, а то исто бива и са зглавковима и рскавицама.

При сечењу јектичавих животиња налазимо при прегледу плућа на једну врло велику множину бубуљица (чибуљица), које су велике као просно зрнце, а садрже у себи једну жућкасту гнојаву лепљиву течност, која се мало по мало згусне у виду сиревине; па се за тим сврсне и окамени, или претвори у једну масу, која изгледа као креда.

Јектика је у опште хронична (дуготрајућа) болест, код коња и говеди може неколико месеци, па чак и године трајати. Ту је она неизлечива болест и исход ове болести свршава се увек са смрћу; често је врло распрострањена код говеди и свиња.

Напред смо поменули да је јектика неизлечива болест, и према томе свако лечење јектичавих животиња је у залудно.

Истина је, да је у последње време чињен покушај лечења јектичавих животиња пелцовањем, са лимфом коју је справио био чувени професор Кох, али резултат лечења није испао онакав, какав се очекивао, јер лек није показао оно дејство какво му се у почетку приписивало. Но свакојако можемо се у будућности надати, да ће испасти коме научњаку за руком, да лек против ове болести пронађе, оним начином каквим је Пастер пронашао лек против беснила.

Но пошто је за сада јектика неизлечива болка, намеће нам се врло важно питање: како да од ове белести сачувамо нашу стоку па и сами себе и своју околину да се не зарази и ако је животиња оболела да бар са што мање штете пређемо?

Да се не би здраве животиње од болесних заразиле, треба заражене животиње сасвим одвојити у засебну шталу, или ако то није могуће због оскудице штала, онда их бар треба подаље одвојити од здравих животиња Избацаје и изливе из носа при кашљу, балегу, мокраћу, изливе из полних органа женских животиња треба уништавати, јер у њиња се налази безброј јектичавих бакцила, које могу лако доћи у додир несрећним случајем, са храну или помоћу ваздуха у плућне органе, тим заразити здраве животиње. Животиње се могу заразити још и посредством јектичавих бакцила, које се налазе у овим избацајима, балеви, мокраћи и т. д. и онда, кад су животиње рањаве.

Млеко од јектичавих крава, а тако исто и од осталих животиња које су заражене јектиком не треба употребљавати за пиће и храну било човека, било животиње, јер млеко њихово, које може човека а и животињу заразити. Младом подмладку пак не треба дозвољавати да сиса своју јектичаву матер.

Месо јектичавих животиња не треба јести, нити животињама за храну давати.

Више пута дешава се, да неко у породици пољопривредника болује од јектике. Тада треба нарочито пажњу обратити на то: да се његови избаци уништавају, како не би доспели у додир са животињама пољопривредниковим, или са члановима његове породице, те да се на тај начин и они зараде.

Штале, стаје, и све посуђе, које се употребљава код јектичавих животиња, не треба никад употребљавати и код здравих животиња, а само тада се могу употребити и за здраве животиње пошто се добро девинфицирају За девинфекцију је најбоље употребити 10% раствор карболне киселине или 1‰ раствор сублимата. Да би пак, са што мање штете прошли код јектичавих животиња, треба их поклати, што је могуће пре, и у колико је дозвољено према нашим законима месо распродати, а и кожу употребити,

Осим досад изложеног, јектика је једна од оних болести, која се наслеђем преноси, т. ј. јектичаве животиње рађају јектичав подмладак, или бар такав који има врло велику наклоност за јектику. Због свега тога треба здраву стоку врло јако чувати од болесне.

По „Тежаку“.

Вести из привреде.

Латируо силвестрис. Многи би да запате ову биљку ради пиће, имају и право, особито они, који имају парлога, што нису ни за какву потребу, но као да ће најбоље бити, да се семе посеје у јесен на месту; код нас су обично зиме снегопадне, те се не треба бојати, да ће семе преко зиме пропасти. У пролеће посејано семе врло тешко ниче, има тврду људску, с тога се мора у свакога зрна та љуска мало истањити, а то се овако ради. Семе се помеша са крупним песком, успе у јаку кесу и онда лупа дрвеном лаком маљицом.

Ко је рад да му засејано место буде напуно, дакле да нема празних места, нека сеје по два зрна заједно, где никну оба, нека до године разреди, попуни празна места и можда и прошири усејани простори најсигурнији је начин, кад се купује готов расад, који се сад почетком маја добија у свима чувенијим семенарницама, истина мало скупље, али и мање има посла око њега.

Треће године већ може свако имати свога семена, само је мало теже купити, не сазрева у један мах, и онда је даље већ лакше размножавање.

Оволико ради знања многима који распитују за ту шумску грахорицу.

*

Нови такмац кромпиру. У Китају и Јапану из давних времена као такмац кромпиру у народној употреби служи веома цењено растиње с јаким кртоластим кореном, познато под именом Dioscorea satins, чије неговање од скора отпочеше пробати и у Европи. По тачном испитивању извесних стручњака; Dioscorea превазилази кромпир укусом, хранљивошћу и другим условима, дајући у исто време сигурну и богату жетву, задовољавајући се више простим обрађивањем и негом. У садашње доба опити у гајењу тога корења врше се у разним крајевима Енглеске и Немачке. У Дрезданској ботаничкој башти врше се нарочити опити, што је доказ особите пажње према овој културној биљци. „Т.“

*

Да се мрави на воћке не пењу. Препоручују разна средства. Тако га пример, обвијају стабла, у извесној висини, у катрану напојеним крпама; ово се у пракси показало да је шкодљиво, нарочито где су сама дрва изложена више жестини сунца, па катран прогоре до самог дрвета и упропасти га. Много је боље и сигурније средство, кад направиш кашу од ситног као брашно стучене чађи из оџака и ланеног уља, па с том кашом намажеш стабло, мало више од земље, а 10—12 сантиметара широко; преко овога ни један мрав или гусеница не ће прећи.

Вести из места и са стране.

Идући новосадски годишњи вашар, одржаће се 6. (18.), 7. (19.) и 8. (20.) маја ове године.

Шафарикова прослава. На позив словенског певачког друштва у Бечу састао се 4. о. м. одбор изасланика словенских друштава у Бечу, коме је задаћа, да се што достојније прослави стогодишњица рођења Павла Јос. Шафарика. У том одбору заступана су ова друштва у Бечу: словенско певачко друштво, словенска беседа, чешко акад. друштво, српско акад. друштво „Зора,“ словачко акад. друштво „Татран,“ словеначко акад. друштво „Словенија,“ малоруско акад. друштво „Сич,“ пољско акад. друштво „Огњиско,“ руско литерадно друштво „Хромада,“ словеначко католичко акад. друштво „Даница“ и чешки „Сокол.“ Прослава ће бити 6. (18.) маја о. г. у

дворани „Ронахер“. У литерарном делу говориће о раду Шафариковом унив. доценат Др. Пастрнек, слуш. филоз. Ст. Станојевић и слуш. филос Ј. Клима. Концертни део приређује словенско певачко друштво. — Чист приход ове прославе одређен је за пострадале од земљотреса у Љубљани и околини.

Земљотрес. Из Љубљане јављају, да се онде у недељу опет осетило неколико потреса земље, од којих је особито први, који је био у вече око 10 и по часова био доста јак. Због ових поновљених потреса становништво је пало у очајање. Јад који су земљотреси проузроковали појачава и киша, која непрестано пада, те се становништво пати од зиме и хладноће. У уторак је краљ по своме плану требао свратити у Љубљану.

Црквена и манастирска имовина у краљевини Србији. Пред нама је најновија (прва) свеска прилога за статистику краљевине Србије, коју је врло брижљиво уредио Богољуб Јовановић начелник статистичког одељења у министарству народне привреде. Из тих прилога ми смо проучили податке о црквеној и манастирској имовини нашој у 1889-ој години Извршеним пописом нађено је, да је те године било у Србији 450 цркава и 51 манастир, дакле 501 богомоља у опште. — Од ових богомоља било је: У алексиначком округу 14 цркава и 2 манастира; у београдском укругу, 34 цркве и 2 манастира; у ваљевском округу, 32 цркве и 1 манастир; у врањском округу, 33 цркве и 4 манастира; у јагодинском округу, 15 цркава и 2 манастира; у књажевачком округу, 12 цркава и 2 манастира; у крагујевачком округу, 27 цркава и 4 манастира; у крајинском округу, 40 цркава и 3 манастира; у крушевачком округу, 19 цркава и 3 манастира; у нишком округу, 38 цркава и 4 манастира; у пиротском округу, 38 цркава и 4 манастира; у подримском округу, 17 цркава и манастира; у пожаревачком округу, 30 цркава и 4 манастира; у рудничком округу, 19 цркава и 3 манастира; у смедеревском округу, 21 црква и ни један манастир; у ћуприском округу, 8 цркава и 4 манастира; у ужичком округу, 33 цркве и 1 манастир; у црноречком округу, 12 цркава и ни један манастир; у чачанском округу, 26 цркава и 4 манастира; у шабачком округу, 22 цркве и 3 манастира; и у Београду 7 цркава без и једног манастира. Кад округе ставимо у епархије, према одредби закона о црквеним властима, ми налазимо, да је било: у београдској епархији, 186 цркава и 17 манастири; у жичкој епархији, 105 цркава и 12 манастира; у нишкој епархији, 141 црква и 15 манастира; и у тимочкој епархији, 78 цркава и 7 манастира. — По апсолутном броју богомоља београдска епархија заузима прво место, а тимочка последње.

Сибирска жељезница. Кад је Русија наумила да спој Урал са тихим оцеаном жељезничком пругом, цела је Европа увидела да ће ово големо предузеће потпуно учинити Русију господарем северне Азије, а трговину Русије спојити преко тихога оцеана са широким светом. Ова се жељезница живо гради и то у исти мах на две стране, т. ј. од Чељабинска на Уралу и од Владивостока на тихом оцеану. На западном делу из Чељабинска до Омска у Сибирији, вожња је већ лањске године почела. Од Омска до реке Оба је готово већ три четвртине свију радња свршено. Готово је сасвим 45 мостова, од којих се величином и лепотом истиче мост преко Оба. На овај је део већ доведено 10 влакова и 450 вагона, који чекају отварање вожње. На средњосибирском делу од Оба до Иркуцка свршене су предрадње. Брзојав је подигнут од Оба на 684 врста. Приправљено је за овај део 17 влакова са 560 теретних вагона, што су већим делом већ доведени до реке Оба. И усуријски део пруге брзо напредује, па је већ отворена вожња од Владивостока до пристаништа на реци Иману у даљини од 400 врста. Тамо имаде 27 влакова са 400 вагона. Прегледамо ли ове и све остале радње: од 7000 врста, вози се за сада на 1150 врста са 100 влакова и 2000 вагона. Руска се влада сада бави са пројектом жељезничке пруге, која би имала спојити Сибирију са Туркестаном у даљини од 1720 врста у Ташкент. По другоме пројекту спремају жељезничку свезу од петропавловске преко Колчетава, Чимкента у Ташкент, у даљини од 1475 врста.

† **Бранко Ановић** професор срп. београдске реалке, умро је у 30. години млађаног му живота у Панчеву код својих родитеља 24 апр. о. г. Лака му црна земља!

Несрећа на Дунаву. У среду 26. т. м. у 5 сахати после подне реморкер „Аладар“, вукао је више натоварених шлепова доле; кад је дошао до новосадског жељезничког моста, место по сред Дунава, прошао је између два стуба ближе крају новосадске обале. Струја је ту толико јака, да је нанела један шлеп на стуб моста, који се јаким ударом о мост одбије и лупи о други шлеп што је уз лађу пловио, те се тако оба шлепа провале и са теретом заједно на мајурској страни на тако званом шпорну потону.

Трговина.

Нови Сад, 26. априла. Пшеница прве каквоће 7 фор. 10 н. Пшеница средња 6 фор. 80—90 н. Пшеница лакша роба 6 ф. 50—70 новч. Наполица 6 фор. — нов. Јечам 6 фор. 30—50 н. Зоб 6 фор. 60—70 нов. Кукуруз у зрну 6 ф. 60—70 н., Маст 48 фор. Сланина сува 50 фор., дебела паљена 52 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 41 н.
„ средњи . . . 39 н.
„ лаки . . . . 37 н.
Све од 1 килограма.
Теоци . 8—18 ф. по комаду.
Јагњци . 5—12 ф. по пару.
Овци „ „ —— ф. „

Стање воде под Новим Садом.

25. априла било је 5·08 мет. а 26. априла је било 5·14 мет.

*

Беч, 7. маја. п. рим. (Ориг. извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 10.098 к., а дошло је 3276 ком. млађе врсте и 6613 комада угојених мађарског соја. Свега 9.889 комада дотерано.

Трговина је трома Прима роба тражена.

Продавало се:
Прима роба 38½—39½ н. изнимно 40 н.
Средња „ 37—38 н.
Сремска „ 37—38 н.
Назимад „ 38—44 н.

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 40 ф.
„ „ масти . 42 ф. Све од 100 кгр.

*

Беч 6. маја п. р 1895. (Извештај са воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 5546 т. ј. 2292 мађарског, 1455 галичког и 1799 немачког соја, а продавали се: мађарски од ф. 49—57, прима до ф. 60, галички од ф. 53—58, прима до 60, немачки од ф. 53—62, прима до ф. 65, за 100 клг. клане тежине.

Ова велика множина проузроковала је и данас уз 1 до 2 ф. ниже цене врло тегобан промет.

Потчињена марва, бикови и краве од ф. 22—35 за 100 кила живе тежине.

*

Беч 7. маја п. р. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс.)

Почем се цена масти још увек на тако ниској цени држи, то је дебела роба опет у цени са маленкости попустила.

Пријављено је било свега 10098 комада, а смештено за продају 3276 лаких и 6613 дебелих свиња мађарског соја.

Продавало се:
Прима роба од 39—40 новчића
Средња „ „ 37—38 „
Лака „ „ 32—36 „
Назимад „ 32—42 „
на килограм живе тежине без потрошарине.

Најновије вести.

Промене у Србији. Горње новине доносе вести из Србије да се онде спремају велике промене. Краљ је увидео да ништа без радикала спровести не може с тога је позвао Пашића да склопи кабинет. Пашић је ставио услове да се само онда прима ако краљ поврати устав од 1888. год. и узме за министра финансија Вујића. До споразума још није дошло; но свакако ће до доласка Наталијиног Србија се опростити Христића и имати ново министарство. — Очекује се да ће краљ у почаст доласка Наталијиног помиловати многе политичке кривце, међу њима и осуђене у Чебинчевој афери. Наталија стиже у петак у осам сахата ујутру у Београд. Ако дође до овакових промена извесно је да ће се скупштина распустити и нови избори бити нарђени.

Криза у Угарској. У владиним круговима неки држе да ће Банфи, чим краљ из Поле дође поднети оставку.

ОГЛАСИ.

ОБЈАВА.

У Новом Саду **отвара се 3. (15.) маја** т. г. „завод за **лечење хладном водом**, масажом и швецком гимнастиком“, против болести: нервозности, хроничног катара у грлу, пљућима, стомаку, греви и бешици, отока у јетри (црној цигерици) слезини и материци, шуљева, навале крви у главу и прси, малокрвности и бледоће, ревматизма и т. д.

Цена врло умерена.

Пријавити се може **у заводу** сваки дан од 3 - 4 сата после подне.

Др. Л. Станојевић, Др. Ј. Велимировић, Др. С. Леви. 2—3

СТЕЧАЈ.

Код велико-бечкеречког црквеног певачког друштва, има се попунити место друштвеног ликовође.

Плата је годишње 600 фор. а. вр. Позивају се сви они, који ово место получити желе, да своје инструисане молбенице, са сведочбама оспособљења и својом фотографијом, потписаном до 8. маја ове год. поднесу.

У Великом Бечкереку, 24. апр. 1895.

У име велико-бечкеречког срп. црквен. певачког друштва:
Јован Крстић,
председник.

2—3

ОГЛАС.

Српска православна црквена општина митровачка издаје од 1. септембра о. г. у новој својој згради 6 дућана, више станова и једну велику кафану са ресторацијом под најам.

Уз ову кафану и ресторацију постоји и једна велика дворана за давање забава и позоришних представа, а исто тако и српска грађанска читаоница, у којима ће дотични ресторатер и кафеџија имати право да даје јестиво и пиће.

Рефлектанти нека се изволе обратити на ову црквену општину, где ће и ближа условија дознати.

У Митровици 13. (25.) априла 1885.

Влада Марковић перовођа. **Ћира Милекић** председник.

2—3

ИЗДАВАЊЕ
РИБОЛОВА ПОД ЗАКУП

Тителско друштво за подизање дамова (насипа) издаје путем јавне лицитације своје риболове у **првом** чурушком, **трећем** мошоринском и **четвртом** тителском **заливу** и у споредним ритовима, који овамо припадају, **на једну годину.** Лицитација ће се одржати у канцеларији управе ритова Англо-Аустријске Банке у Новом Саду (темеринска улица, кућа број 20) 6 (18.) маја пре подне у 10 сахата. Вадијум је за чурушки и тителски залив, за сваки по 200 фор., а 100 фор. за мошорински и споредне ритове.

Нови Сад 1895.

С. ХАЈ.

1—4

ТВОРНИЦУ ФИЈАКЕРА
КАО И СВИЈУ ВРСТА КАРУЦА ОТВОРЕНИХ И ЗАТВОРЕНИХ,

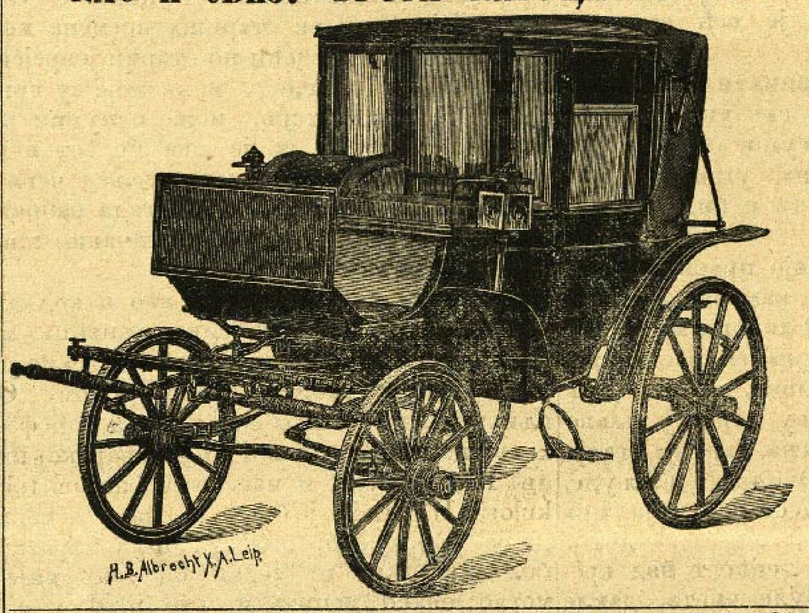

отворио сам, те примам да правим каруца, затворена и отворена кола и друге послове, што спадају у ову струку; даље примам на оправу стара кола и у промену нових, као и поткивање коња. — Овим најучтивије умољавам, да ми ме што многобројније посећивали.

Нови Сад.

С поштовањем
Јован Мунћан
кисачка улица бр. 19.
у сопственој кући.

3—10

БЕЧ VI. Mariahilferstrasse 35. **М. НАЈМАН** **БУДИМ-ПЕШТА** IV. Muzeumring 1.
ОСНОВАНО 1845.

Арад, Дебрецин, Вел. Варадин, Темишвар, Панчево, Загреб, Ријека, Сарајево, Трјест, Љубљана, Београд, Ниш, Крагујевац, Софија.

Да би многостраним жељама мојих многобројних муштерија одговорио, затворио сам своју досадашњу трговину у **Новом Саду, на главној улици у Недељковићевој кући** и отворио

НОВО СТОВАРИШТЕ
МОЛИМ ДА СЕ ПРОЧИТА

МОЛИМ ДА СЕ ПРОЧИТА

Да би се свака забуна избегла, слободан сам п. н. публику известити да се моје

СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА
ЗА ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ И ДЕЧАКЕ
ИЗРИЧНО НАЛАЗИ
НА ФРАЊЕ ЈОСИФОВОЈ ПИЈАЦИ БРОЈ 7.
ДО ГРАНД ХОТЕЛ МАЈЕРА
ПРЕКО ПУТА ОД „ГВОЗДЕНОГ ЧОВЕКА“

и никакву другу радњу у Новом Саду неводим нити с којом у свези стојим.

Робу само најбоље каквоће. Цене строго утврђене.

С поштовањем
М. НАЈМАН
ИЗ БЕЧА.

17—24

МОЛИМ ДА СЕ ПРОЧИТА

Главни уредник: др. Емил Гаврила. За уредништво одговара: Никола Малешић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Н. Саду.